

Teoretično izobrazbo, ki je neobhodno potrebna za dober in uspešen obrtniški stan, pa mora obrtnemu naraščanju nuditi obrtnonadaljevalna šola. Take šole obstoje danes po vseh deželah in državah. V Avstriji, osobito na Dunaju, so te vrste šole naravnost siljajo urejene. Na Dunaju kakor tudi v Pragi ima po veliki večini vsaka obrtna zadruga svojo strokovno šolo, v kateri poučujejo obrtniki strokovniki v vseh panogah strokovne izobrazbe in vede. Kje so časi, da bomo pri nas samo mislili smeli na to, da si bodo obrtne zadruge ustanovile svoje lastne strokovne šole. Za to nam manjka še vseh predpogojev; no, pa upajmo, da bo do tega prei ali slej prišlo. Za enkrat pa moramo storiti vse, da ga našim obrtnonadaljevalnim šolam zajamči obstoj in ne smemo popustiti od naših zahtev, da se obrtnonadaljevalne šole podražijo. Skrbeti moramo za to, da se naš obrtni naraščaj z vso resnostjo pripravi na svoj bodoči poklic in da se z vso vnemo in veseljem usposobi za boj, ki ga čaka v socialnem kakor tudi v gospodarskem oziru v najbližji bodočnosti. Preprečiti moramo našemu obrtnemu naraščanju, da bi se potikal po kinitih, gostilnah in kavarnah, zlasti pa, da se ga sili biti član organizacij, ki mu vse drugo nudijo, kakor pa duševno in telesno vzgojo. Naši učni mojstri in vsi drugi poklicni činitelji naj se zavedajo kako težko odgovornost si nalagajo, če dopuste, da se obrtniški naraščaj potaplja od dne do dne in izgublja od pravih dobrih poti.

Zatorej pozivljamo v imenu socialne pravičnosti, v imenu kulture in napredka, v imenu vseh dobrih in zavednih obrtnikov, kakor tudi v imenu deželne zveze obrtnih zadrug kot centralne organizacije obrtnikov v Sloveniji, da merodajni krogi takej poskrbe, da se zasužura bodoči obrtnonadaljevalni šol s tem, da se dobe potrebna denarna sredstva, da se v jeseni otvorijo šole in store vsi potrebni koraki, da se obrtnonadaljevalne šole podražijo in nastavi zadostno število strokovniakov, ki bodo vajence in vajenke poučevali o stroki, kateri pripadajo.

Če se je poskrbelo za polno otvoritev srednjih šol, ki jih je deloma preveč, naj se skrbi tudi za to, da se nudi obrtnemu in trgovskemu naraščanju potrebnih strokovnih in nadaljevalnih šol, ker iz tega naraščaja bodo postali dobri in zavedni pridobitni krogi, ki bodo sebi in državi za ugled, bodoči davkoplačevalci ter najkoristnejši člani človeške družbe.

Vse obrtne zadruge se pa tem potom pozivljajo, da zastavijo v svojih krajih ves svoj vpliv, svojo fizično in denarno pomoč da se povsod, kjer je potreba, v jeseni otvorijo obrtnonadaljevalne šole.

—t V 12. številki letošnjega »Kmetovalca« smo čitali sledeče:

Barjanski kmetijski fantje so napravili v binokosnih praznikih pod vodstvom T. Grčarja, šolskega voditelja na Barju, kmetijsko poučni izlet na kmetijsko šolo na Grm pri Novem mestu. Čeravno na praznik, ko ima vsak človek rad mir, sta nam ravnatelj kmetijske šole, gospod kmetijski svetnik B. Skalčev, in strokovni učitelj gospod F. Malasek, več ur razkazovala prav vse zanimivosti tega zavoda. Ogledali smo si učilnice, učila ter razen vinogradov prav vse panoge kmetijstva. S poljudnim razjasnjevanjem sta nas navduševala za lep, častni kmetijski stan. Brezplačno kosilo in kozarec »dolenjca« nam je posebno dobro prijalo po 72 km dolgi vožnji s kolesi. Odnegli smo z Grma najlepše spomine in si zapisali v srca lepe nauke. Omenjenima gospodoma najlepša in prirčna zahvala! — Obiskali smo pa tudi lepo šentrupersko dolino s krasnimi griči, prepreženimi z vinsko trto. Šolski ravnatelj v št. Rupertu, gospod N. Lusaček, nam je razkazal šolski vrt ter moderno urejeni čebelnjak. S praktičnim in teoretičnim predavanjem o čebelarstvu nas je tako navdušil, da smo vsi sklenili prijeti se čebelarstva. Tudi njemu najlepša hvala! — Taki kmetijski izleti v prostem času so posebno važnega pomena, in sicer za: 1. spoznavanje krajev in običajev; 2. spoznavanje zemlje in različno obdelavo; 3. trpljenje kmetov po raznih krajih z ozirom na kakovost in lego zemlje; 4. spoznavanje raznih kulturnih rastlin; 5. medsebojno spoznavanje kmetovalcev njih težnje ter krepitev samozavesti; 6. ljubezen in spoštovanje do onih, ki žive in delajo za povzdigo kmetijskega stanu. — **Izletnik.**

Ali je vaša šola že vpslala prispevek za Neratov temeljni kamen »Učiteljskemu domu v Mariboru«? Ko dajemo drugim, dajmo tudi sebi!

Naše narodno prosvetno delo.

Šolski odri in pevski zbori.

—po **Pobrežje pri Mariboru.** Kakor vsako leto so tudi letos učenci tukajšnje šole dne 25. junija priredili sklepno veselico. Nastopilo je čez 50 učencev. Glavne točke sporeda so tvorile igre: »Razbiti vrč«, »Sneguljica«, »Šivilja Klara« in nastop mladih godcev. Izkazali so se posebno najmanjši na šoli. Veselica je v vsakem oziru izborna potekla.

—po **Dolnja Lendava.** Učenci tukajšnje drž. osnovne in drž. mešč. šole so priredili 27. junija popoldne in na Vidov dan zvečer igro »Pogumni Tonček«. Prvi predstavi je prisostvovala šolska mladina iz Dolnje Lendave in Dolge vasi, drugi pa odrasli. Igra je bila dobro naučena in vloge srečno razdeljene, tako, da je uspela nad vse pričakovanje. Največje zasluge pri celi prireditvi imata režiserja Mirko Klanjšček in Ivanka Runovec. Tudi ostali učiteljski zbor je storil svojo dolžnost. Igra je posetilo v pretežni večini madjarsko prebivalstvo, ki je dobilo od tukajšnjega prosvetnega dela najboljši utis. Moralni uspeh je bil vsekako velik.

—po **Ob sklepu šolskega leta,** dne 28. t. m. je priredila šola v Rovtahu pri Logatcu razstavo dekliških ročnih del, ki je bila prav zadovoljiva. Občinstvo se je jako zanimalo zlasti za čipke in stenske preproge. Pri tem ima največ zasluge gđ. učiteljica Iva Kunc, ki je uredila razstavo prav okusno. Predlogu tukajšnjega krajnega šolskega sveta, da se počaka z razstavo še drugi dan, t. j. na praznik sv. Petra in Pavla, je šolsko vodstvo ugodilo in tako se je obisk občinstva, znatno izpopolnil. Ob tej priliki je zabavala udeležence tudi šolska mladina z raznimi deklamacijami in ljubkim petjem. Pobirali so se tudi darovi za revnejše otroke. Nabralo se je skupaj 495 K.

—po **Velike Lašče.** Tukajšnja šolska mladina je pod vodstvom svojega učitelstva v tem šolskem letu priredila že dve šolski zabavi v korist revni šolski mladini, in sicer to pot na praznik sv. Petra in Pavla 29. t. m. pod naslovom: »Vidovdanska proslava«. Dopoldanski spored je tvorila razstava risb in pisank šolske mladine vseh razredov, ženskih ročnih del, del iz gline in deloma iz lesa. Nočemo popisovati utisov, ki so jih posamezni izdelki napravili na gledalce; omeniti naj le da so roditelji zatrievali učitelstvu svojih otrok, da kaj tako lepega še svoj živ dan niso videli in da je učitelstvo s to šolsko razstavo dokazalo, da si je svesto svojega zvišenega poklica katerega naloge izpolnjuje v polni meri. — Popoldansko prireditev, ki se je vršila na prostem, je otvoril s primernim nagovorom g. nadučitelj Fran Štefančič. V svojem nagovoru je v kratkih stavkih očrtal dušo srbskega dela našega naroda in podal zanimiv pregled pomembnih momentov iz srbske povestnice, s posebnim ozirom na moralni vpliv Vidovdanskega poraza, ki je položil temeljni kamen nadaljnjemu srbskemu kulturnemu delu. Navdušen aplavz je pričal, da so navzoči v duhu stopali s Kosovskega polja roko v roki z brati Srbi in prisegli: delati in živeti le v prosep naše mile domovine Jugoslavije. — Dalje je sledilo več pevskih točk in deklamacij. Osobito pesmi: »Biljana« (makedonska narodna) in »Višnjica« ter »Popuknil je«, so žele obilo odobravanje. Mal pevske zborček je izvajal omenjene pesmi ljubko in z občutkom, za kar gre zahvala tukajšnjemu učitelju srbohrvaščine gosp. Dušanu Ivanu Šestanu, ki nas pa žal s prihodnjim šolskim letom zapusti. — Deklamaciji »Tinček pobalnik« in »Raca in račka« sta vzbudili vseobče občudovanje nad tako izvanrednim razumevanjem in skoro umetniškim prednašanjem. Priznati se mora, da kraji, ki so nam dali Trubarja, Stritarja in Levstika, niso še izčrpani na talentih. Da pa se v učencih vzbudi in razvije njih duševne zmožnosti, je treba večje roke, ki je bila v tem slučaju gospodična učiteljica Anka Somrakova, katere trud je bil ta dan s priznanjem poplačan. — Sledil je tudi primerno pripravljen dramski prizorček: »Martin Kopač«, ki ni prav nič zaostal za obema deklamacijama, kar je zonet zasluga že omenjene, nemurno delujoče gospodične učiteljice. — Telovadni nastop dečkov in deklic s prostimi vajami, 40 po številu, ki je bil v izvajanju pri deklacijah tako precizen, da bi delal čast najboljšemu telovadnemu društvu v Ljubljani, je pričal, da se tudi telovadba v Tyrševem telovadnem sestavu na tukajšnji šoli prav pridno goji. Pa tudi vaie na gredi, ki so jih izvajale deklice in telovadne skupine dečkov, so dokazale, da je dotični g. učitelj posvetil

telovadbi velik del svojih zmožnosti. — Prireditve je zaključila skupina vseh dečkov in deklic, ki je bila po svoji sestavi krasoti naravnost impozantna in je žela nepopisen aplavz. Nato je bila sodelujoča mladina primerno pogoščena s pecivom in drugimi dobrotami. Moralni in gnotni uspeh je od februarske prireditve znatno napredoval. S to prireditvijo je naše učitelstvo ponovno dokazalo, da kljub različnim očitkom in zaprekam od strani nekega ali pa zaslepljenega ljudstva ne drži rok križem, in da mu je prosep naroda prva in glavna naloga. S tem dnem si je šola pridobila zonet leno število prijateljev, ki naj od dne do dne raste, da zamoremo končno reči: slovenski narod nima ni enega neprijatelja šole.

Končno moramo omeniti tov. Fr. Rupnika, ki si je stekel s svojo agilnostjo največ zaslug za to prireditev.

Prijatelji šole.

—po **Iz Ljubljane.** — VI. d. e. s. o. s. šola je priredila v telovadnici dne 27. 6. ob 19. uri še nenatisnjeno spevoigro »Osvobojenje« našega vrlega tov. »Emila Adamiča, besedilo pa pesnice Utve - Premkove. Na sporedu so bile tudi telovadne vaje in deklamacija. Telovadnica je bila prenapolnjena starsev in gostov; mnogo jih je moralo oditi, ker ni bilo prostora. Povabil je prav rad odzval generalni konzul CSR g. dr. Beneš, predsednik »Glas. Matice« g. Prunk, viš. šol. nadz. g. Gangl, g. okr. šol. nadz. Hočevar z gospo in več drugih povabljenecv.

Prireditve je dosegla popoln uspeh. Ploskanje je pričalo o splošni zadovoljnosti. G. dr. Beneš je izjavil: »Nisem si mogel misliti, da morejo prirediti otroci nižje šole kaj tako dovršenega. Častitam požrtvovalnemu učitelstvu in vztrajni mladini.« Nevstrašno sta se lotila dela tovariša Petrovec in Herbst. Njihov trud je poplačal s priznanjem naših ocenjevalcev, katerih pohvalo jima je naslednji dan izrekel šol. vodja priči mladine.

Drugi dan po razdelitvi sprječeval se je prireditve ponovila dopoldne za dečke, popoldne za deklice šišenske šole. To je bilo veselje med otroci. — Učitelstvo je pozabilo trud, mladini pa ostanejo v neizbrisnem spominu navdušene deklamacije, krasno petje in mične telovadne vaje. — Prihodnjic zopet na svideenje!

—po **V Loki pri Zidanem mostu** se je vršila 25. pr. m. sklepna šolska veselica. 25 učencev in učenek je kaj posrečeno predstavljalo razne stanove. Učenci so tudi zapeli par tri- in štiriglasnih pesmi, izvajali redovne in proste vaje s petjem ter nastopili v dveh živih slikah. Mnogo veselja je nudil otrokom »ribji lov«, kakor tudi skakanje v vrečah, ubijanje lonca, dr. Zabave, smeha in veselja ni manjkalo. Pogoščeni so bili otroci s hrenovkami, žemljami, čajem in sladkarijami. Iz prijaznosti je sodelovalo tamburaško društvo »Sloga« iz Hrastnika, ki je s svojim lepim tamburanjem zelo povzdignilo že itak židano voljo. Dohodki veselice same so krili vse precejšnje stroške in je še ostalo za nabavo orodja za šolsko delavnico okrog 5000 K.

—po **Dob pri Domžalah.** V nedeljo, 25. junija je priredilo tukajšnje učitelstvo mladinsko igro v petih slikah »Kralj Matjaž« in spevoigro »Letni časi«. Prireditve je tako dobro uspela, da se je morala dne 28. junija ponoviti, združena z vidovdanskim slavnostjo. »Kralj Matjaž« je bil jako primeren za ta dan, ker je njegova vsebina strogo narodna. Škoda le, da je tehnično zelo težak in so monologi nekaterih vlog preučeni in predolgi, na pr. Ded. Puščavnik. Škrat, česar bi za mladinske igre ne priporočali. Igra zahteva zelo dobrega režiserja in odra. Avtorici, ki nam je podala s to igro res nekaj našega domačega, tem potom najlepša hvala. Upamo, da nas kmalu zopet iznenadi z novim delom. Hvala pa tudi vsemu učitelstvu, ki je z vso marljivostjo sodelovalo in pripomoglo k lepemu uspehu. Posebno pa g. voditelju Matiji Hitju, ki je res dovršeno naučil pevske točke za »Kralja Matjaža« in »Letne čase«.

—**Šolski koncert v Ljutomeru** so priredili dne 2. julija v telovadnici Narodne šole v Ljutomeru ljudskošolski malčki s sodelovanjem učenek in učencev meščanske šole s spremljevanjem salonskega orkestra učitelstva in na počitnice došlih dijakov užitek poln koncert. Spored je bil sledeč: 1. M. Grošljeva: »Kraljici Mariji« ob venčanju našega ljub. kralja, 2. Volarič: »Slov. mladenkam«, pevski valček s spremljevanjem sal. orkestra, 3. E. Adamič: a) »Vesela pesem«, b) »V gorah«, c) »Uspavanka«, sopran-solo (Elv. Zemljič), klav. (Vera Kajč), 4. E. Adamič: »Dudeldajčki«, ženski dyospev, 5. J. Pec: »Potovanje po domovini«, spevoigra s

spremljevanjem sal. orkestra. Še nam do ne zvonki otroški glaski v duši, še jih vidimo pred sabo jasne, mirno uprte pogleda tja v pevovodjo, nadvse zaslužnega tovariša Zacherla. Vse še domi, živi pred nami — poslušalci, gledalci, ki nimate besed, dovolj pohvale izražajočih, ne ploskanja, dovolj gromčega priznanja in navdušenja. Ta mirni naštop disciplin: to vzorno prednašanje deklamacij v spevoigri! ti ljubki solospjevi! Častitamo vrlemu učitelstvu, v prvi vrsti neutrudno delavnemu tov. Fr. Zacherlu, ki se ves žrtvuje mladini in pesmi, k sijajnemu uspehu prireditve! Častitamo pa tudi tebi, Ljutomer z okolico, da imaš v mladini svoji tako svetlo bodočnost! Navdušeni želimo, da se prireditve ponovi morebiti na kakem izletu v bližnjo okolico.

Književnost in umetnost.

JEDNA ANKETA O SRPSKO-HRVATSKIM ODNOSIMA.

(»Srpski Književni Glasnik.«)
(Nastavak.)

S. Pandurović (Beograd). »Opšti i osnovni razlog i takvim srpsko-hrvatskim odnosima i svima rdavim odnosima u našoj zemlji leži, po mome neizmenljivom i suviše čvrstom uverenju, u opštoj moralnoj devalvaciji koja je nastupila posle rata u korupciji koja se, kao zaraza, raširila gotovo po celom organizmu našega društva. To zlo, ili bolje taj zločin prema narodnoj i državnoj zajednici, stvorio je i krizu srp.-hrv. odnosa, kao što je stvorio finansijsku, saobraćajnu i moralnu krizu u zemlji.« »Kako me, međutim, niko ne bi mogao uveriti da postoji kakav instinktivni i razumljiv anatanizam između naših narodnih masa u Sumadiji, Zagorju, Vojvodini, ili Damaciji, meni ostaje da verujem da je jedini krivac za današnje stanje u našoj zemlji samo naša inteligencija, koja uvek stvara i svako zlo i svako dobro u svom narodu i bez koje se, na kraju krajeva, ipak ne može.« »Ako je ta inteligencija krivac, i ako svaki zločin treba kazniti, ostalo bi još pitanje: ko će kazniti? Neka mi je dopušteno reći, da će taj sudija biti svakako sam narod, koji je po cenu velikih žrtava ostvario svoje ujediničenje i koji instinktivno ne će dopustiti da te žrtve budu uzaludne.«

Dr. Ivan Paleček (Vukovar). »Pošto se naša državna zajednica mora organizovati, i pošto držim da nije moguće da se to postigne u potpunoj saglasnosti, to ne vidim drugoga načina da se naša država organizira, nego odlukom većine svih Srba, Hrvata i Slovenaca.« »Potpuna saglasnost je dakako bolja. To je ideal. Al ako se taj ideal ne može doći, onda je majorizacija svakako mnogo manje zlo nego minorizacija, i još mnogo manje zlo od separacije ili amputacije.« »Prihvatim i jednoga narodnoga imena za sve nas nestajati će plemenske diferencijacije. Stoga treba prihvatiti ime jugoslovensko, ime dakle koje će označivati naše zajedničko, naše jedinstveno narodno biće i jedinstvenost naših plemenskih, narodnih težnja. Naisnažniju propagandu za jugoslovensko ime treba da uzmu u svoje ruke intelektualci iz svih dijelova našega naroda a široki narodni slojevi ne će joj se ozbiljno suprotstaviti.«

(Dalje prihodnjic.)

—**k. Alojzij Gradnik: Pot Bolesti.** Gradnikove pesmi tvorijo prvi kamen spomenika bolesti naše neodrešene domovine, ki naj pride v srca nas odrešencev, oziroma nam naj vlije moči za širjenje ideje nadaljnjega odrešitvenega dela. Tolminski punt, solnce v Brdih, noč v Medani, Cerkno, na Erjavčevem grobu, Renče, Smartno, Solkan, Kostanjevica, Gorica, so živi klci nam za bodočnost. Poleg čistosti in blagodnečnosti jezika se odlikujejo Gradnikove pesmi v milini in so izraz nežnih in globokih čustev naše neodrešene domovine. Prepričani smo, da bodo te pesmice našle pot tudi v šolske sobane in da jih ne bodo mogla prezreti naša šolska berila na višjih stopnjah.

—**k. Letno poročilo I. mestne šest-razredne deške osnovne šole v Ljubljani** o šolskem letu 1921./22. je sestavil ravnatelj Jakob Dimnik. Vsebinske je prav dobra. Na čelu nekrolog po kralju Petru I. Osvoboditelju, nato slika velikega pokoinika, potem manifest kralja Aleksandra ter njegova slika z autogramom. Življenjepis kralja Aleksandra I. obsega njegovo mladost, prestolonasledništvo, balkanske vojne, regentstvo, svetovno vojno, ujediničenje SHS, prvič na Slovenskem in v Ljubljani, zaroko in poroko ter rodovnik rumunske dinastije. Slika, ki kaže novoporočeni kralj, par je posebno lepa. Nato slede poročila: Šolsko oblastvo. — Učiteljski zbor. — Statistika. — Imenik

učencev. — Letopis. — Vmes so uvrščeni rekli pesnikov in pisateljev. Šola je imela 13 razredov s 612 učenci, 1 pravoslavnega 11 srbohrvatske narodnosti, 5 raznih narodnosti. Nesposobnih je bilo 67 in neizprašanih 3. Za vstop na srednje šole je prijavljenih 95, v meščanske šole pa 33.

—k. **Srpski Književni Glasnik**, knj. VI, br. 3, od 1. juna 1922, ima sledeči sadržaj: Otac, pripovedka od B. B-vić. List prepodobni, pripovedka od Aleksija Remizova, Zimzelen i Uvijek, pesme od Dragutina M. Domjanica. Bela pesma, pesma od Momčilo Nastasijevića; Anketi o srpsko-hrvatskim odnosima (V.); Dr. Tomislav Trnjenović, Aleksa Šantić, Lujo Vojnović, Jaša M. Prodanović; Prilozi proučavanja violentnog tipa (I.) od Dr. Mil. Nedeljkovića. Godišnjica smrti Jovana Skerlića od Milana Grlica. Ruske knjige od Evgenija Aničkova; Umetnički pregled piše Nikola Stanarević; Politički pregled piše Inostrani i Privremeni; Ocene i prikazi; Beleške.

—k. **Šest mladinskih iger**. Josip Ribičič in Ivan Vouk. Trst. — Ribičič bo znan našim šolskim odrom že po »Kraljestvu palčkov«. S šestimi mladinskimi igrami sta z Voukom podala zopet nove snovi za naše šolske odre. Zbirka obsega sledeče igre: 1. Vražje, vesela igra v treh dejanjih. 2. Škrati, vesela igra v dveh dejanjih. Glasbene točke uglašil Ivan Grbec. 3. Čudodelna srajca, igra v enem dejanju. Glasbene točke uglašil Ivan Grbec. 4. Mladje, slika v enem dejanju. 5. Pri sv. Petru, slika v enem dejanju in 6. Voukova Trije snubci, po Milčinskem, vesela igra v treh slikah. — Mladje in Pri sv. Petru bi bile izključno za otroke, medtem ko bi druge igrice vzbudile mnogo smeha in privlačnosti tudi v ljudstvu. Uprizoritev ni zvezana s težavami, zato smo prepričani, da se bodo igrice hitro razširile po naših šolskih odrh.

—k. **Zbirka važnejših novih naredb in odredb** za osnovne in meščanske šole ter učiteljska v Sloveniji. Sestavljen za l. 1921. — Prvi zvezek te zbirke je izšel v Sloven. Šol. Matici in že iz te izdaje nam lahko izpriča učiteljstvo, posebno pa šolski voditelji in ravnatelji, kolike praktične vrednosti je ta zbirka. Zato bi se nam zdelo bolj umestno, da bi se nadalje ohranila S. Š. M. zbirko šol. zakonite uredbe v svojem programu in bi se ne omejevala le na Slovenijo, ampak bi seznanila učiteljstvo z zakonitimi šolskimi uredbami v drugih prosvetnih področjih. Posebno tedaj bo to polje plodonosno, ko izide šolski zakon in izvršilne navedbe k njemu. Bojimo se, da II. del zbirke iz tega vzroka ne bo prišel tolikemu krogu učiteljstva v roke kot prvi. To pa obžalujemo posebno iz vzgojnega ozira, ker je tudi preveliko poglobljanje učiteljstva v šolsko zakonodajo in upravno ureditev krivda marsikateremu nedostatu v našem šolstvu. — O zbirki moramo reči, da je nje sestava temeljita in najdemo vse važnejše in glavne urejene prosvetne zadeve v njej. Sestavitelju želimo le vztrajno nadaljevanje v tej smeri.

—k. **Čiča Tomina koleba**, kako su živeli severoameriški robovi. Po engleskom izvorniku, koji je napisala M. Beecher Stowe, za odrasliju decu, na srpski preveo Andrija M. Matić. Drugo izdanje. Pre četrdeset godina izašao je ovaj roman prvi put na srpskom jeziku. Taj roman je napisala znamenita američanska književnica Harriet Beecher-Stowe i izašao je prvi put u novinama, a potom u obliki knjige N. V. S. rodila se je 14. jun. 1852. Otac joj je bio sveštenik. Bila je u prvi mah učiteljica na devojčjoj školi, koju je podigla njena starija sestra u Bostonu. Udala se za profesora bogoslovije po imenu Calvin E. Stowe a umrla 1. julija 1896. god. Pisala je mnogo a s »Čiča Tominom kolebom« stekla je svet-skoga glasa.

Iz naše stanovske organizacije.

Gibanje okrajnih društva v Sloveniji.

SKUPNO ZBOROVANJE UČITELJSKIH DRUŠTEV ZA OKRAJE MARENBERK, SLOVENJGRAD IN MEŽIŠKO DOLINO se vrši v Dravogradu v sredo, 19. t. m. Referati: 1. Delo obmejneg učiteljstva (ref. iz Mež. dol.). 2. O risanju (ref. D. Humek). — Pričetek opoldne.

+ **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA MARIBORSKI ŠOLSKI OKRAJ** zboruje dne 20. julija v Mariboru v mali dvorani Narodnega doma ob 10. uri predpoldan po sledečem sporedu: 1. Poročilo predsednika. 2. Poročilo o seji širjega sosveta.

(Tov. M. Godec.) 3. Organizacija kmetijsko-nadaljevalnih šol. (Tov. J. Klemenčič.) 4. Predlogi. — Albin Spreitz, t. č. predsednik.

+ **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA SLOVENJGRADSKO OKRAJ** zboruje glasom društvenega sklepa v sredo dne, 19. julija ob 12. uri v Dravogradu skupno z mežiškim in marenberškim učiteljskim društvom po vzporedi, ki ga objavi učiteljsko društvo za Mežiško dolino. Po skupnem zborovanju ima društvo v kratkem sestanku razgovor o internih društvenih zadevah. Posebna vabila se ne bodo pošiljala. Udeležba je obvezna. — Predsednik.

+ **UČIT. DRUŠTVO ZA LAŠKI OKRAJ**. Kakor dogovorjeno, sešli smo se Laškega okraja tovariši in tovarišice dne 6. maja t. l. v prijaznem Dolu pri Hrastniku na majniško zborovanje. Krasen dan je bil to, in sicer iz dveh vzrokov. Enkrat, ker je bilo vreme majniško prikladno in drugič, ker smo našli vsestranski užitek, duševni in telesni. Prvega v tovariško ljubkem zborovanju, med katerim nam je dragi naš mojster Černež podal smernice za medsebojno občevaranje, poslane s humorjem lastnih doživeti, za kar mu naj danes izrazimo ponovno zahvalo. — Družega pa v preskrbljeni dobri in poštini postrežbi in šaljivi »zabavi na meh!« — Ne smemo pa zabiti hospitacije v II. razredu pri tov. Vitku Jurku, kjer smo se divili uspehom hitrega računanja in ljubkim pesmicam. Ta dan je bil dan uživanja, kakoršnega že davno nismo imeli. Sai so se dvigali tudi ja vehikelji v čast Terpsihore! — »Non semper saturnalia erunt«.

+ **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA ŠMARSKO-ROGAŠKO OKRAJ** je zborovalo dne 14. t. m. na Slatini. V svojem govoru se je predsednik tov. Kurbus spominjal minole poroke Nj. V. kralja Aleksandra I. s kraljico Marijo Rumunsko. Po navdušenem govoru je zaorilo iz duš vseh zborovalcev prisrčen in močan živio! Spominjal se je tudi 2. maja t. l. umrlega M. Nerata, ki je oral ledino na pedagoškem polju in je bil celih 36 let urednik »Popotnika«. Slava njegovemu spominu!

Predavanje tov. Črnagoja o šolskih vrtovih: Delo učitelja je ogromno. Iz priprostil živali vzgojiti zdravega, inteligentnega človeka, ni lahko naloga že zato ne, ker ljudstvo tega ne pojmuje. A mi včenamo mladini volje do dela in to dosežamo ponajveč z delom na šolskem vrtu. Vzroki zanemarjanja tega prav koristnega vzgojnega sredstva tičijo deloma na učiteljih samih, na pomanjkanju delavcev, na slabem in napačnem semenu in na orodju. V krasen vrt se radi obračajo pogledi mimoidočin in uspehi, ki jih opazujejo na vrtu učitelja, se širijo od hiše do hiše. Že zgodnje vstajanje daje občanom lep vzgled in kmalu se ugled učitelja zviša: enakopraven je s kmetom, in ker je učitelj, ga čislajo tembolj. Iz šolskega vrta je dajati občanom rastline kolikor mogoče brezplačno, da se jih pridobi zase in za šolo. Kar je v zvezi z obiskovanjem poduka. Z nesebičnim postopanjem pridobivamo polagoma vse občane. Barjan je revež, a za šolo je vnet in udan idealnemu učitelju s celo dušo. In dosega te udanosti je naloga učitelja. Iz vrta dajamo otrokom cvetlice, kajti vsaka hiša je vesela kakoga daru iz rok učitelja. Znanje kmetijstva naj si pridobi učitelj potom knjig, z opazovanjem narave in kmeta ter s presojanjem. V slučaju pomanjkanja gnojia, naj si učitelj pripravi kompost ali pa naj si pomaga z umetnim gnojilom. Za obdelavanje zemlje je treba pripraviti sebi primerno orodje. Pošolsko delo na vrtu je največje razvedrilo, ki nam daje čistosti, prožnosti duha in, kar je glavne valuto regulira. Efekt se doseže z natančnim razvrščanjem. Vse v vrsti: vrtnice, klinčki, sadike itd. Končno nam še obrazloži, čemu cepimo vrtnice tudi na koreninah. Da izpopolnimo vrzel med dvema visokima vrtnicama, je treba cepiti na koreninah, da vzklie vmes nizka vrtnica. — Živemu, z raznimi anekdotami prepletenemu predavanju, je sledilo v dokaz zahvale burno in dolgo ploskanje.

Nadaljevalno predavanje predsednika tov. Kurbusa. Ponovno nas uvaja z živim slikanjem v Srbijo. Prav posebno nam predčuje veličino v bizantinskem slogu zidane bazilike na Oplenacu, kjer leže telesni ostanke kralja Petra I. Osvoboditelja. Nato nam začenja razkladati doime svojega potovanja glede kulturnih in gospodarskih razmer. Rodbinsko življenje je zadržano in veselo je gledati dekleta v pristni srbski noši, ki se sučejo okoli hiše. Zemljiške knjige nima Srbija; ozki neobdelani pasovi tvorijo mejlišča. Kmet je izobražen, zlasti v Stari Srbiji, kjer je tudi zadržanost v buinemu življenju.

zlasti vinarsko, sadnega drevja ne goje, ker ne uspeva. Kmetijstvo jako cvete posebno v Moravski dolini, ki ne zaostaja za Banatom. V šolstvu niso za nami. Sicer so šole po večini prilične, a praktične. Cerkve so jako preproste. Državnih posestev je precej. Sedajna generacija ne more pozabiti grozodejstev Bolgarov, zato ni misliti na njih »dobro« voljo. Iz govorov ob prilikah sprejemov je posneti troje glavnih misli: bratstvo, ljubav in enakost. — Živahno ploskanje je sledilo predavanju našega agilnega predsednika.

Služajnosti: Blagajničarka tov. Zupančičeva se poslavlja v posebnem govoru in preda svoje posle tov. Debelakovi. Tov. Leckarjeva predlaga pristop vseh tovarišic h »Kolu jug. sester«. Tov. Burdian prosi, naj se mu dološlje kmalu prispevke za Dobnikov spomenik. Tov. Verk prosi, naj se določi delegate za skupščino.

Učiteljski pevski zbor se ustanovi pod vodstvom tov. Lebana. V to se določi, da bodo odslej zborovanja menjaje v Šmarju in na Slatini. Prihodnje zborovanje bo v Šmarju začetkom oktobra.

+ **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA SVETOLENARTSKI OKRAJ** je zborovalo dne 22. junija t. l. pri Sv. Trojici Sl. g. s povoljno udeležbo. — Pred zborovanjem je bila pevška vaja; za vse pevce je obvezna, tudi basista.

Otvoritev. Predsednik se v znešenih izrazih spominja veseloga dogodka vršeč se dne 8. junija t. l. v Beogradu, da je mila osoda naklonila našemu dragemu vladarju Nj. Veličanstvu kralju Aleksandru I. blago sopogo, državi pa mater — kraljico Marijo. Bog jih živi! Navzoči so stoji zaorili »Živijo« in zapeli: Bože pravde! Nato prisrčno pozdravi posebno goste iz Negove tov. Korošca in Goloba, omenja se opravičenje tovarišev od Marije Snežne, Sv. Jurija Sl. g., Sv. Ane in Sv. Ruperta, njih odsotnost velja 10 Din za učiteljski dom v Mariboru glasom sklepa, kajti udeležence je stalo najmanj trikrat to svoto. Ta sklep ostane stalen in v evidenci vključ opravičenju.

Zapisnik občnega zbora se je v celoti odobril kazoč 5 kratno lansko zborovanje in obilno društveno delovanje.

Dopisi: Naše društvo je član »Tvornice učil in šol, potrebnih«, posamezni člani v tem času in v teh razmerah ne morejo pristopiti kot udi, ker druginja raste, iz tega vzroka tudi ne pristopijo kot posamezni člani k »Zvezi kulturnih društev«, pač pa se strnjajo z njih smotrom, ki ga podpirajo. Glede zbiranja darov naši deci na Koroškem in Juljski Benečiji store vsi svojo narodno dolžnost, ki nikdar in nikoli ne sme zastati, dokler se ne združijo naš mili narod. — O razprodaji blokov se pohvalno omenja le tov. Perger, ker je razpečal oz. poravnal cel blok, vse druge šole se še odzovejo svoji dolžnosti, danes nabran znesek 30 Din se odpošlje konviku po položnici. — Poročilo predsednikovo o seji širjega sosveta UJU je bilo vrlo zanimivo, po dolgem razmotrivanju posameznih točk, sprejete z glasnim odobravanjem, se je tov. predsedniku za njegov trud izrekla zahvala vseh navzočih. Referat o praktični telovadbi na osnovni šoli po tov. Jos. Velmarju je žel občno priznanje vsled dobrega praktičnega izvajanja; njemu se je tudi čestitalo na imenovanju nadučiteljske službe v Sv. Lenartu Sl. g., na mnoga leta!

Referat F. Jakopca se preloži na prihodnje zborovanje radi tesnega časa. Delegatov za del. zborovanje Zveze v Celju se ni volilo, ampak sklenilo se je, da ima še nadalje po dosedanji smernici delovati, naše društvo ostane »Zvezin« član ter prispeva svoj obolos. — Delegatom k II. pokrajinski skupščini na Bledu dne 2. in 3. sept. t. l. se oglašita tovariša Jos. Velmar z g. tov. Amalijo in tov. Ciril Vobič z g. tov. Ermo, ki zastopata predsednika in namestnika oz. voljenega člana.

Sklepe se tudi radi splošne naraščajoče draginje, naj se krajevni razredi ukinejo in uvede povsod enakost odškodnine v teh nenormalnih časih. Na deželi je vsaka reč dražja radi voznine, nekateri na že domačim pretiravajo cene živil, da je težko shajati z vsem.

Zaključitev zborovanja ob 1 uri. Predsednik se toplo zahvali udeležencem za stanovsko zavest, jih spodbuja k vztrajnemu delovanju za naš smoter, da stojimo kakor zidi grada in jednotni v slogi, želeč vsem srečne, veselo počitnice.

+ **MARNBERŠKO UČIT. DRUŠTVO** je zborovalo dne 21. junija t. l. na Muti. Pri otvoritvi se spomni tov. predsednik poroke Nj. V. kralja Aleksandra. Tov. M. Lešnik nam je temeljito poročal o izpremembah v načrtu šol. zakona, objavljenega v »Narodni Prosveti«. O seji širjega sosveta UJU nov. Ljubljana je obširno

poročal tov. Womer. Obema poročevalcema so zborovalci z zanimanjem sledili. Za delegate za drugo skupščino so se določili: Ivan Womer, Ivanka Vidmarjeva nam, Joško Golob, Mara Črnovšek. K delegacijskemu zborovanju »Zveze« v Maribor se pošlita: Womer in Golob. Društvo jima je dalo navodila, kakšno stališče naj zavzameta na tem sestanku. Kot ref. na prih. društvenem zborovanju za izpreminjevalne predloge poslovnika UJU nov. Ljubljana se določita tov. U. Hauptman in Jel. Klacer. Na predlog učit. društva za Mežiško dolino je društvo sklenilo, da zboruje skupno z istim in slovenjograškim učit. društvom dne 19. julija t. l. v Dravogradu ob pol 9. uri. Najprej se vrši zborovanje posameznih društev, o društvenih zadevah, nato pa skupno. Po polodne se igrali šolarji iz Mute igrokaz s netjem »Kralji Matjaž«. Igra je bila jako lepo uprizorjena. Lep uspeh je vsaj nekoliko poplačal požrtvovalno delo učiteljstva. Krasna vsebina igre ni lepo petje vzbujala v srehi mladine ljubav do domovine in svojega naroda.

Iz pisarne strokovnega tajništva — poverjeništa UJU.

—tajn. Za vsesokolski zlet se številno obračajo naši člani (-ice), da jim oskrbimo za zletne dneve stanovanja. Ker je to popolnoma nemogoče, naj se tozadevno obračajo edno na domača sokolska društva, ki jim oskrbi prenočišča potoma JSS.

Nove knjige in druge publikacije.

—kpl. **Alojzij Gradnik: Pot Bolesti.** Založba Jug. Pred škofijo v Ljubljani. Nevezana 10 Din, vezana 13 Din, v usnje vezana 30 Din.

—kpl. **Šest mladinskih iger.** Josip Ribičič in Ivan Vouk. Mladinska knjižnica »Prosvete«. Trst — I. zvezek. Dobiva se v založbi »Jug«. Pred škofijo v Ljubljani.

—kpl. **Tiskovna zadruga v Ljubljani.** V naši založbi je ravnokar izšla knjiga Henrik Ibsen: Gospa z morja. Strani 160. Cena Din 15 po pošti 1 Din več.

—kpl. **Tiskovna zadruga v Ljubljani.** V naši založbi je ravnokar izšla knjiga H. Sienkiewicz: Z ognjem in mečem. Prev. dr. R. Mole. Cena snopiču 7 Din, po pošti 7.50 Din.

—kpl. **Slava Podlimbarskemu!** Narodnemu mučeniku Franu Maslju v spomin napisal Ivan Vrhovnik. Izdali in založili: Šentpeterski podružnici Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani. Vsebina: mladost — vojak — v pokoku — pregnanec — človek — Slovenec — Jugoslovčan — Slovan — pisatelj — proslava — reki iz »Gospodina Franja«.

—kpl. **Čiča Tomina koleba.** Kako su živeli severoameriški robovi. Na srbski preveo Andrija M. Matić. Izdaje i štampa učit. d. d. Natošević u Novom Sadu.

Odgovorni urednik: Franc Štrukelj. Last in zal. UJU — poverjen. Ljubljana. Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica »Učiteljskega konvikta« v Ljubljani registrirana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do 30. junija t. l. **Din 284.912-70**

Hranilne vloge se obrestujejo po 4 %.

Uradne ure: Vsak četrtek in vsako soboto od 1/26. do 1/26. ure popoldne.

Na dopise brez vposlanih znamk za 2.50 D se ne odgovarja.

Štev. 3005.

RAZPIS KATEHETSKE SLUŽBE.

Na šestrazredni mešani osnovni šoli v St. Vidu nad Ljubljano se po odredbi višjega šolskega sveta z dne 27. junija 1922 št. 5344, razpisuje s šolskim letom 1922/23. na novo sistemizirano učno mesto za kateheta.

Prosilci za omenjeno mesto morajo biti usposobljeni za pouk verouka na ljudskih in meščanskih šolah.

Pravilno opremljene prošnje z osebno popisnico, izpolnjene po vseh rubrikah natančno, je vlagati po predpisani službeni poti do dne

24. julija 1922

pri podpisnem uradu.

Okrajni šolski svet za okolico v Ljubljani dne 6. julija 1922.

Predsednik: Dr. Ferjančič I. r.